

Az öreg járgány a kelő nap fényének kis tócsájában állt a nagyszoba közepén. A szál-longó portól opálos, szinte selymes ragyogásban egy egészen régi kor derűje vibrált, valami családias és elmondhatatlanul békés valami, mely az egykori regények naiv, mégis bölcs kedélye szerint, meglehetősen nyugalommal tűri, hogy a múltó idő folytonosan megkérdőjelezze józan és szeretettel teli természetét. Volt ebben a hangulatban kakukkfű szag, benne motoszkált a vasalt ing illata, kihallatszott belőle a sült hús rá-érős sercegése, a porceláncsészék csörrenése a csipketerítő felett, egy rádió vagy gramfon hangja, valami olcsó melódia, aztán egy fékező autó, léptek nesze, egy sípszó, végül a sínen kattogó vonatkerekek ütemes zaja, mely, mint valami bonyolult metronóm, megadja a jól megkomponált álom ritmusát.

Csendes vasárnap reggel volt, a Körúton autó is alig járt még, s csak nagy ritkán villamosozott át az ember fején valami nyugtalanító gondolat. Joggal várhatja el e hétvégi naptól bárki, hogy békességre leljen emlékei, álmai és hűvös sörös palackjai között.

Z. karmesterhez méltó határozottsággal emelte maga elé a párás üveget, aztán kivárt, mintha csak kíváncsi volna, vajon valóban minden készen áll-e a megszólalásra. Végül, mintegy megadva a jelet, szájához emelte az italt, s kortyolt egy nagyot. Egy nyelet nyitány, lágy és könnyű, mint a hab. A főtéma lassan kibomlik az ember nyelve alatt, a zenekar felpezsdül, s ahogy játszik, már mintha magától ömlenének a hangok, az ízek, kavargva bódultan, mint palackban a buborék, hogy az ember oly igazán felszabadultnak érezheti magát, mint csak az, aki Bachot hallgat, s hozzá megengedheti magának a luxust, hogy minden különösebb következmény nélkül sört igyon egy ilyen ünnepi reggelen, ha jól esik.

Csengettek. Nem is igazi csengetés volt ez, inkább afféle próba, mint amikor valaki ellenőrzi, hogy működik-e a berendezés. Cs. jött, a zongorahangoló. Középkorú, ideges emberke. Rövid és vékony lábai voltak, melyek felett zömök, már-már valószérűtlenül széles vállakban végződő test következett. Egészen hozzázongorásodott már a hivatásához. Na, húzzunk bele, mondta, és kivette Z. kezéből a sört. Sosem szerette a formásokat. Láta a lehetőségeket, észrevette a hibákat, és mindig a megfelelő módon cselekedett. Ezért is lett zongorahangoló. Ez jól esett, mondta aztán szárazon, s hangja nélkülözött minden ünnepélyes vonást, majd sietve utat tört a hall árnyékai közt a nagyszoba felé. Az ajtóban megállt egy pillanatra, kissé gondterhelten körbenézett a porított fényben úszó bútorzaton, mint aki túl szépnek, mondhatni negédesnek találja az eléje táruló látványt, majd gyorsan átlépett a küszöbön, s a pillanat fenségességével kicsit sem törődve, a hangszerhez sietett. Na, te öreg járgány, ma alaposan kikalapálunk, pusmogta maga elé, aztán óvatosan felemelte a zongora tetejét.

A fény végigfutott a húrokon. Némán és fémesen; mint valami terepasztalon. Száz meg száz sín, siklik rajtuk a fény, szaladnak a hangok az égi menetrend szerint.

Kikapcsolnád Bachot, vakkantotta Cs. A Máté passió nem munkazene, tette hozzá később, mintegy mellékesen. Z. kikapcsolta a nagy barokkot, aztán letelepedett az ablak elé, onnan figyelte, ahogy a zongorahangoló avatott mozdulatokkal felbontotta a saját sörét. Szóval, kipucoljuk, mondta Cs. Ráférne, felelte Z. Igazán jó állapotban van, különösen ahhoz képest, hogy kilencven éves, magyarázta, de ráférne. Maradjunk ennyiben, mondta Cs., majd a húrok fölé hajolt. Szarvasbőr, morogta elégedetten, nem filc. Minden kalapácson szarvasbőr, az igen! Bécsi, vakkantotta Z. Az, mondta Cs., aztán csak nézte a hangszert, szinte meg se mozdult. A zongorahangoló nem sebész. Nem esik neki a betegnek, mint kuruc a vár oldalnak. Előbb jó alaposan szemrevételezi a munkadarabot, csak azután. Abból gondolom, hogy kilencszáztizennégy körüli, törte meg a csendet Z., hogy a húrok java acél. Na ja, mondta erre Cs., és finoman végig kocogtatta ujjáival a csavarokat. Na ja, kellett a réz töltényhüvelynek. Aha, mondta Z. kissé rezignáltan. Akkor nekilátsz? A zongorahangoló nem adóellenőr, drágám, morrant rá Cs., hová siet ez a zongora? Sehova, hagyta rá Z. Na, akkor meg, kérdezett vissza Cs., és elgondolkodva kinézett az ablakon Z. vállai felett. Nem túl zajos ez az utca? A Körút, merengett Z., de, elég zajos, bökte ki végül.

Megfordult és kinézett ő is. Lelki szemei előtt egy különös szerelvény derengett elő, a Zeneakadémia kistermének székei robogtak a Blaha Lujza tér felé a villamos nyomvonalán, elől az ő bécsi zongorája, a masiniszta helyén meg a zongorahangoló.

Tudtad, hogy apám hangolta utoljára, recscent fel Cs. hirtelen. Z. ijedten visszafordult, és odalépett a hangszerhez. Hogy mondtad? Apám hangolta, mondta Cs. Itt a pecsétje. Öt éve hangoltattuk, felelte Z. Már nem él az öreg, mondta erre a zongorahangoló, és sorban leütötte a billentyűket. De ez még megszólal, mégpedig úgy, ahogy kell neki. Ennyit apámról, mondta, mintha csak egy ébenfa billentyűről beszélt volna, mely szebb is, megbízhatóbb is, mint a műanyag, azonban túl sok szót még így sem érdemel. Van egy fogód, kérdezte aztán. Fogóm, bámult rá döbbenetben Z. Fogóval akarsz nekiesni? Csak fogóval tudom kinyitni a szerszámosládikám, felelte elgondolkodva Cs. Erről mindig elfeledkezem.

Volt fogó. Cs. előszedte szerszámait, aztán nekifogott. Lassan, megfontoltan dolgozott. Z. közben az ablakban ült, süttette az arcát az első, kora tavaszi napsütésben, és arra gondolt, hogy ha majd egyszer megteheti, vesz egy kis villát Toscanában, a nagyszobába vásárol egy forte pianot, amilyen hangszeren még Mozart játszott annak idején, a saját borát kortyolja majd a teraszon, s ha igazán kedve lesz hozzá, ha valóban úgy érzi, hogy a tér adott pontján, s az idő egy meghatározott és elmulaszthatatlan pillanatában meg kell szólalnia, akkor, de csak akkor, zongorázni fog. Nem azért, hogy ellustult, a pohár köré zsiabdadt ujjait munkára bírja, nem csapongó szenvedélyből, pusztán azért, mert minden, ami majd körbe veszi, megköveteli, hogy ő is hozzátegyen valamit ahhoz a fenséges összhangzathoz, melyet addig hallgathatott. A partitúrában mindenki benne van. Egyszer mindenkinek meg kell szólalnia.

Hová utaznál a legszívesebben, kérdezte aztán a hangolót, hátat fordítva a napnak. Pomázra, felelte amaz. Úgy értem, haza. Na jó, makacskodott Z., de ha tehetnéd? Ha tehetném, de nem tehetem, mert itt ez a járgány. Na, makacskodott Z. Ha tehetném, melázott el Cs., akkor is Pomázra mennék, bökte ki. Nem érdekel a világ, faggatta tovább Z. A világ bele van zárva ebbe a zongorába, mondta Cs. Úgy értem, nem pont ebbe, hanem minden valamire való zongorába. Aztán megemelt valamit belül, mely mozdulatot hangos koppanás hangja követett. A francba, kiáltotta el magát. Megakadt, mondta jelentőségteljesen. Mi van, riadt fel Z. Megakadt a bele, ismételte Cs., és ha megakadt, akkor nem tudjuk kivenni. Van egy elemlámpád? Van, felelte Z. Hozzam?

Na, magyarázta Cs. a zongora belseje felé irányítva a fényt, van ott egy stift. Abba a stiftbe akadtunk bele, látod? Látom, mondta Z. Egy kis fekete izé. Mért lenne fekete, kérdezett vissza Cs. Az egyszer biztos, hogy nem fekete. Innen úgy látszik, bizonygatta Z. Na jó, mondta erre a zongorahangoló, és felállt. Fogjad a szélét a járgány belének, és mozgasd meg, ha szólok, megnézzük mi az. Z. odaállt a zongora mellé, megmarkolta a fát, és várt, amíg Cs. elhelyezkedett a hangszer megbontott teste felett. Most, suttogta Cs., csak óvatosan, nehogy elhebrencskedjük a szisztémáját neki. Finoman benyúlt a hangszer testébe, közben Z. lágyan megbillegtetette a belsejét, mint egy pohár konyakot. Megvan, dörmögte Cs., megvan a motívumja, az apám se látott ilyet! Még egy kicsit jobbra, vezényelte, elég, most jó. Hogy mi lehet ez, elképzelni sem tudom. Nagyot nyögött aztán, belülről meg valami kapargászás hangja hallatszott, majd még egy sóhajtás következett, legvégül pedig valami tompa puffanás.

Nesze, mondta felemelve a tárgyat. Ez volt benne. Egy mozdony. Famozdony, mondta Z. Az, egyezett bele a zongorahangoló. Famozdony, ismételte Z. Tűnődve nézte az apró, törekeny játékszert. Fakó, sárga kerekei voltak, meg kis piros kéménye.

Az öreg járgány a besütő nap fényének lágyan hullámozó tócsájában pihent a tenyerén. A konyhából behallatszott a porcelánedények csörömpölése, ahogy valaki sietve lerámolja őket az asztalról reggeli után. Még kávé és kakaóillat érződött a nap-sütötte szobában, az ablakok nyitva, a napfény álmosan araszolt felfelé a tapéta mintázatán. A szomszéd szobában a nagy ruhásszekrények ajtaja kitarva, bendőjük üres, a meztelen vállfák úgy néznek ki bennük, mint valami hatalmas állat bordázata, melyről leették már a húst. Az ágyon egy koffer, a földön valami utazóláda féleség, még nyitva, telerakva vasalt ruhával, még ilyen messze is orrontani lehet a friss illatukat. Stefán! Stefán! Egy nő ideges kiabálása hallatszik az udvar felől, aztán léptek zaja. Szaladgálnak, gondolja Stefán, és tovább játszik a zongorán. Szeret a zongorán játszani. Jó nagy, és elfér rajta egy hadseregnyi ólomkatona. Ha megkinyitják, mint tegnap este is, amikor Apa játszott, akkor különösen sok mindenre jó. Leginkább olyan, mint egy gyár belseje vagy egy pályaudvar. Stefán, kiálltja Anya, már az ajtóban áll, csipőre tett kézzel, és az arca olyan, mintha bekenték volna templomi viasszal. Talán nem is az ő arca, gondolja Stefán. Anya arca olyan, mint a friss foszlós kalács. Stefán, összeraktad a játékaidat, kérdezi a nő az ajtóban, siess, mindjárt indulunk, hisz tudod. Érdekes, gondolja Stefán, a hangja Anyáé. Az az ismerős, megnyugtató dallam, ami

jobb, még a zongoráénál is. Aztán távolról ajtócsapódás hallatszik, Apa cipője kopog végig az előszobán, most megáll majd a nagy, aranykeretes tükör előtt, hogy szokás szerint megigazítsa nyakkendőjén a csomót, gondolja Stefán, de Apa nem áll meg. Mária, drágám, kiáltja Anyának messziről, indulhatunk, mindjárt itt a kocsi. A kocsi, sóhajtja Anya, aztán becsukja szemét, és lassan végig simít a haján. Apa mögé lép, és átöleli. Tudod, súgja, hisz tudod, nyolcra jön. A bútorokkal mi lesz, kérdezi Anya. A Miska eladja, aztán a pénzt majd utánunk küldi, feleli Apa. A Miska! Anya nem bízik a Miskában, mert iszik. Muszáj, mondja Apa, mert ismeri Anya megérzéseit, muszáj rábiznunk magunk, jó ember az, csak kicsit mulatós. Mulatós, kiáltja Anya, de nem mondja végig. A zongorához lép, és megfogja Stefán kezét. Gyere, mondja, vedd fel a kalapod, indulunk. Kint egy autó fékez, megáll, de a sofőr nem kapcsolja ki a motort. Gyere, kicsim, nógatja tovább Anya a kisfiút, de az csak nem engedi el a zongorát. Az ujjai között egy apró mozdonyt szorongat, kilátszanak a sárga kerekei. Hová megyünk, kérdezi Stefán, minek megyünk el innen? Hová, kisfiam, kérdezi Anya is halkán, hát világgá. Világgá megyünk. Apa megint megáll az ajtóban, mellette egy idegen férfi jön. Barátságos arca van. Hát, szólal meg Apa, és körbenéz a szobában, mehetünk. Az állomásig egy óra az út, onnan már hamar a határon leszünk. Minek megyünk el innen, kiált fel Stefán, és dühösen toppant a lábaival. Apa hallgat. A barátságos arcú idegen a földre szegezi tekintetét, és ő se szól. Mert muszáj, válaszolja Anya szelíden, és magához öleli a kisfiút. Engedd el a zongorát, kicsim, indulnunk kell, súgja neki, no, gyere, szép helyre megyünk, meglásd! Puhán lefejtí fia ujjait a hangszer oldaláról, egyenként, mintha csak „ez elment vadászni-t” játszana. Nem akarok, ellenkezik Stefán, de már nincs ereje tovább küzdeni, marka megnyílik és elereszti a zongorát, kezéből kihull a játék, és valami furcsa végakkordként megengetve a húrokat, a hangszer belsejébe zuhan. A vonatom, kiált fel Stefán, a vonatom beleesett a zongorába! Gyere már, mondja Anya, és elindul a fiúval az ajtó felé. Majd Miska kiszedi, és utánunk küldi, csak gyere, a vonat nem vár! Stefán nem bízik Miskában, nem azért, mert iszik, hanem mert már tudja, hogy eladja majd a bútorokat, s végül a zongora is csak bútor, amikor menekülni kell. Most akarom, kiáltja mérgesen, toporzékolna is, de nem tud, mert Anya vonszolja maga után, kifelé a szobából, ki a világból, isten tudja hová. Aztán csend lesz a szobában, és Stefán gondolatait elnyomja a sínen kattogó vonatkerekek ütemes zaja, mely, mint valami bonyolult metronóm, megadja e félelmes útra komponált álom ritmusát.

Na mi van, kérdezte hirtelen Cs. valahonnan a zongora belsejéből. Meghatott a kis mozdony, bogaram? Ja, nem, nem, felelte Z., csak elnyomott ez a sör. Aztán letette a kis, fekete mozdonyt az ablakpárkányra, majd a zongora fölé hajolt, hogy jól lássa, hogyan dolgozik a húrok rendező pályaudvarán a zongorahangoló.

